A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2004. szeptember 7. *

A C-456/02. sz. ügyben,

a Bírósághoz az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában,

amelyet a Tribunal du travail de Bruxelles (Belgium) a Bírósághoz 2002. december 18-án érkezett 2002. november 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

Michel Trojani

és

a **Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet tanácselnökök és J. N. Cunha Rodrigues tanácselnök (előadó), R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr és K. Lenaerts bírák,

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,
hivatalvezető: M. Múgica Arzamendi főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. január 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— Trojani képviseletében P. Leclerc ügyvéd,

— a Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS) képviseletében M. Legein ügyvéd,

— a belga kormány képviseletében A. Snoecx, meghatalmazotti minőségben, segítője: C. Doutrelepont ügyvéd,

— a dán kormány képviseletében J. Molde, meghatalmazotti minőségben,

— a német kormány képviseletében W.-D. Plessing és M. Lumma, meghatalmazotti minőségben,

— a francia kormány képviseletében G. de Bergues és D. Petrausch, meghatalmazotti minőségben,

— a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster és N. Bel, meghatalmazotti minőségben,

— az Egyesült Királyság Kormányának képviseletében R. Caudwell, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Sharpston QC,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. február 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés az EK 18., EK 39., EK 43. és EK 49. cikk, az 1992. július 27-i 2434/92/EGK tanácsi rendelettel (HL L 245., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 69. o.) módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o., a továbbiakban: 1612/68 rendelet) 7. cikke (1) bekezdésének, valamint a tartózkodási jogról szóló, 1990. június 28-i 90/364/EGK tanácsi irányelv (HL L 180.,

26. o.; magyar nyelvű különkiadás 20. fejezet, 1. kötet, 3. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 A kérdés M. Trojani és a Centre public d'aide sociale de Bruxelles (a továbbiakban: CPAS) közötti jogvitában merült fel, melynek tárgya az, hogy ez utóbbi megtagadta M. Trojanitól a minimális létfenntartási támogatás (a továbbiakban: minimex) nyújtását.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az EK 18. cikk szerint:

„(1) Az e szerződésben és a végrehajtására hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.

[...]"

4 Az EK 39. cikk (1) bekezdése a következőképpen fogalmaz:

„A Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását."

5 Az EK 39. cikk (3) bekezdése szerint „[a] közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra is figyelemmel a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy:

[...]

c) munkavállalás céljából valamely tagállamban tartózkodjon az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatására vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően;

[...]".

6 A 90/364 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében előírja, hogy:

„A tagállamok tartózkodási jogot biztosítanak a tagállamok olyan állampolgárainak, akik számára a közösségi jog más rendelkezései nem biztosítják ezt a jogot, továbbá a (2) bekezdésben meghatározott családtagjaiknak, azzal a feltétellel, hogy ők és családtagjaik teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó államban, továbbá elegendő anyagi fedezettel rendelkeznek ahhoz, hogy elkerüljék, hogy tartózkodási idejük alatt a fogadó tagállam szociális biztonsági rendszerének terhet jelentsenek."

A nemzeti szabályozás

7 A minimális létfenntartási támogatáshoz való jogot bevezető, 1974. augusztus 7-i törvény 1. cikke (*Moniteur belge,* 1974. szeptember 18., 11363. o.) a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden nagykorú belga állampolgárnak, aki ténylegesen Belgiumban él, és nem rendelkezik elegendő anyagi fedezettel, valamint nincs abban a helyzetben, hogy akár személyes erőfeszítései révén, akár más módon azt megszerezze, joga van a minimális létfenntartási támogatáshoz.

[...]"

8 A minimális létfenntartási támogatáshoz való jogot bevezető 1974. augusztus 7-i törvény hatályát a belga állampolgársággal nem rendelkező személyekre kiterjesztő 1987. március 27-i királyi rendelet (*Moniteur belge,* 1987. április 7., 5086. o.) 1. cikke szerint:

„A minimális létfenntartási támogatáshoz való jogot bevezető 1974. augusztus 7-i törvény hatálya a következő személyekre terjed ki:

(1) akik a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet hatálya alá tartoznak;

[...]".

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 M. Trojani francia állampolgár, aki, miután 1972-ben rövid ideig Belgiumban tartózkodott, s ez idő alatt az értékesítési ágazatban önálló vállalkozói tevékenységet folytatott, 2000-ben visszatért Belgiumba. Bejelentkezés nélkül először Blankenberge-ben tartózkodott egy kempingben, majd 2001 decemberétől Brüsszelben élt. A Jacques Brelről elnevezett ifjúsági szállóban való tartózkodása után 2002. január 8-tól az Üdvhadsereg egyik szállójában fogadták, ahol egy egyéni szociális és szakmai beilleszkedési program keretében hetente körülbelül 30 órán keresztül különböző szolgáltatásokat teljesített, ellátásért és némi zsebpénzért cserébe.

10 Mivel nem rendelkezett jövedelemmel, a CPAS-hez fordult minimex igénylése végett azzal az indokkal, hogy havonta 400 eurót kell fizetnie a szociális szállón, amelyet a támogatás révén lehetősége lenne elhagyni, és önálló módon élhetne.

11 A CPAS azzal az indokkal, hogy M. Trojani egyrészt nem belga állampolgár, másrészt nem tartozik az 1612/68 rendelet hatálya alá, elutasító határozatot hozott, amely ellen fellebbezést nyújtottak be a Tribunal du travail de Bruxelles-hez.

12 A kérdést előterjesztő bíróság elismerte, hogy M. Trojaninak joga van a CPAS által fizetett, 300 eurós átmeneti pénzügyi segélyhez. Egyúttal úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A jelen határozatban ismertetett tényállásnak megfelelő helyzetben lévő uniós polgárt,

— akinek tartózkodása jogszerű és ideiglenes,

— nem rendelkezik elegendő anyagi fedezettel,

— egyéni beilleszkedési program keretében heti közel 30 órában szolgáltatásokat teljesít egy szociális szálló számára,

— ellenszolgáltatásként az életszükségleteit biztosító természetbeni juttatásban részesül ugyanezen a szociális szállón,

megilleti-e tartózkodási jog

— munkavállalóként, az EK 39. cikk vagy az 1612/68 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében, vagy

— önálló vállalkozói tevékenységet végzőként, az EK 43. cikk értelmében, vagy

— az EK 49. cikk értelmében szolgáltatás nyújtójaként, tekintettel a szociális szállón végzett feladataira, vagy szolgáltatás kedvezményezettjeként, tekintettel a szociális szálló által számára természetben nyújtott javadalmazásra, vagy

— egyszerűen abból a tényből kifolyólag, hogy a szociális és szakmai beilleszkedését célzó programban vesz részt?

2) Nemleges válasz esetén — csupán uniós polgársága alapján — hivatkozhat-e közvetlenül a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás jogát biztosító EK 18. cikkre?

Mi történik a 90/364 irányelv által előírt feltételekkel [...] és/vagy az EK-Szerződés által előírt »korlátozásokkal és feltételekkel« és különösen a minimális anyagi fedezet feltételével, amely, ha a fogadó országba való belépéskor alkalmazzák, megfosztja őt a tartózkodási jog tartalmától?

Ha azonban a tartózkodási jog az uniós polgárság alapján automatikusan fennáll, a fogadó állam elutasíthatja-e később a (nem járulékalapú juttatásoknak számító) minimex vagy szociális segély iránti kérelmet úgy, hogy megszünteti a személy tartózkodási jogát azzal az indokkal, hogy nem rendelkezik elégséges anyagi fedezettel, miközben ezeket a juttatásokat biztosítja a fogadó ország állampolgárainak — a belga állampolgároktól egyaránt megkövetelt feltételekre (a munkára való rendelkezésre állás bizonyítása, a rászorultság bizonyítása) is figyelemmel?

A fogadó országnak be kell-e tartania más szabályokat is annak érdekében, hogy a tartózkodási jogot ne fossza meg a lényegétől; például értékelnie kell-e a helyzetet arra tekintettel, hogy a minimex vagy a szociális segély iránti kérelem átmeneti, vagy például figyelembe kell-e vennie az arányosság elvét (lehet-e a tagállam terhe ésszerűtlen)?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

13 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő személyek követelhetik-e a tartózkodási

jogot munkavállalóként, önálló vállalkozóként, szolgáltatás nyújtójaként vagy szolgáltatás kedvezményezettjeként, azaz a vonatkozó EK 39., EK 43. és EK 49. cikk értelmében.

14 A munkavállalók szabad mozgásának keretében először is azt kell megjegyezni, hogy az EK 39. cikk (3) bekezdésének c) pontja biztosítja a tagállamok állampolgárai számára a munkavállalás céljából valamely tagállam területén való tartózkodás jogát.

15 Amint azt a Bíróság kimondta, a „munkavállaló" fogalma az EK 39. cikk értelmében közösségi tartalommal bír, és nem értelmezhető megszorítóan. „Munkavállalónak" kell tekinteni minden személyt, aki valós és tényleges munkát végez, kizárva az olyan egyszerűbb tevékenységeket, amelyek jelentősége kifejezetten csekély, és kiegészítő jellegűek. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a munkaviszonynak jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy meghatározott ideig, más javára és más irányítása alatt, díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (lásd a 66/85. sz. Lawrie-Blum-ügyben 1986. július 3-án hozott ítélet [EBHT 1986., 2121. o.] 16. és 17. pontját és a C-138/02. sz. Collins-ügyben 2004. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-2703. o.] 26. pontját).

16 Emellett sem a munkaviszonynak a nemzeti jogban való *sui generis* jellege, sem az érintett személy magasabb vagy alacsonyabb termelékenysége, sem a jövedelem anyagi fedezetének forrása vagy a jövedelem alacsony szintje nem lehet következménnyel a közösségi jogi értelmében vett munkavállalói minőségre (lásd az 53/81. sz. Levin-ügyben 1982. március 23-án hozott ítélet [EBHT 1982., 1035. o.] 16. pontját; a 344/87. sz. Bettray-ügyben 1989. május 31-én hozott ítélet [EBHT 1989., 1621. o.] 15. és 16. pontját, valamint a C-188/00. sz. Kurz-ügyben 2002. november 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10691. o.] 32. pontját).

17 A valós és tényleges gazdasági tevékenység végzésére vonatkozó feltétel vizsgálata tekintetében a kérdést előterjesztő bíróságnak objektív kritériumokra kell támaszkodnia, és az ügy valamennyi körülményét összességében kell értékelnie mind az érintett tevékenység, mind a munkaviszony jellegére vonatkozóan (lásd a C-413/01. sz. Ninni-Orasche-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13187. o.] 27. pontját).

18 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy nem tekinthetők valós és tényleges gazdasági tevékenységeknek azok, amelyek a tevékenységet gyakorló személyek átképzését vagy beilleszkedését szolgálják (a fent hivatkozott Bettray-ítélet 17. pontja).

19 E megoldást azonban kizárólag az adott ügy jellegzetességei indokolják, amely ügyben olyan személy helyzetéről van szó, akit kábítószer-függősége miatt egy olyan nemzeti jogszabály alapján alkalmaztak, melynek célja, hogy munkát biztosítson azon személyek számára, akik az állapotukból adódó körülmények miatt meghatározatlan ideig nem képesek rendes körülmények között munkát végezni (lásd ebben az értelemben a C-1/97. sz. Birden-ügyben 1998. november 26-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-7747. o.] 30. és 31. pontját).

20 Amint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, jelen esetben M. Trojani egyéni beilleszkedési program keretében heti körülbelül 30 órában különböző szolgáltatásokat teljesített az Üdvhadsereg javára, annak irányítása alatt, amiért ellenszolgáltatásként természetbeni juttatásban és némi zsebpénzben részesült.

21 A Commission communautaire française-nek a szociális szállók számára nyújtott engedélyekről és támogatásokról szóló, 1999. május 27-i rendeletének (*Moniteur Belge*, 1999. június 18., 23101. o.) alkalmazandó rendelkezései értelmében az Üdvhadsereg feladata az, hogy fogadja és elszállásolja a kedvezményezetteket, és

megfelelő pszicho-szociális segítséget nyújtson számukra önállóságuk, fizikai jólétük és a társadalomba való visszailleszkedésük elősegítése érdekében. E célból az Üdvhadsereg minden kedvezményezettel személyre szóló beilleszkedési programban állapodik meg, amely meghatározza a kedvezményezett által elérendő célokat és az ennek megvalósítását szolgáló eszközöket.

22 A kérdést előterjesztő bíróság, miután megállapította, hogy az Üdvhadsereg által M. Trojaninak természetben és készpénzben nyújtott juttatás az ez utóbbi által a szociális szálló javára és irányítása alatt teljesített szolgáltatások ellenszolgáltatásának minősül, e tény alapján kimondta a munkavállalói jogviszony valamennyi alkotóelemének — azaz az alárendelt viszonynak és a díjazás fizetésének — a fennállását.

23 Az alapeljárás felperesének munkavállalói minősége azonban csak akkor fogadható el, ha a kérdést előterjesztő bíróság — mérlegelve a kizárólag az ő hatáskörébe tartozó tényeket — megállapítja a kérdéses fizetett tevékenység valós és tényleges jellegét.

24 A kérdést előterjesztő bíróságnak különösen azt kell megvizsgálnia, hogy az M. Trojani által ténylegesen teljesített szolgáltatások a munkaerőpiacon szokásos szolgáltatásnak tekinthetők-e. E tekintetben figyelembe vehető a fogadó intézmény jogállása és gyakorlata, a társadalmi beilleszkedést elősegítő program tartalma, valamint a szolgáltatás teljesítésének jellege és módja.

25 Az EK 43. és EK 49. cikk alkalmazhatóságát illetően meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban az EK-Szerződés egyik rendelkezésére sem lehet hivatkozni a tartózkodási jog jogalapjaként.

26 Ugyanis, amint a jelen ítélet 20. pontjából következik, M. Trojani az Üdvhadsereg javára és irányítása alatt folyamatos jelleggel szolgáltatásokat teljesített, amelyért ellenszolgáltatásként díjazásban részesült.

27 Egyrészt az EK 43–48. cikk szerinti letelepedési jog kizárólag az önálló vállalkozói tevékenység megkezdését és gyakorlását, vállalkozások alapítását és irányítását, valamint képviseletek, fióktelepek és leányvállalatok alapítását biztosítja (lásd különösen a C-255/97. sz. Pfeiffer-ügyben 1999. május 11-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2835. o.] 18. pontját és a C-79/01. sz., Payroll és társai ügyben 2002. október 17-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-8923. o.] 24. pontját). A munkaviszony keretében végzett tevékenységek tehát nem tartoznak ebbe a körbe.

28 Másrészt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az állandó jelleggel vagy legalábbis előre látható időbeli korlátozás nélkül folytatott tevékenység nem tartozik a szolgáltatásnyújtásra vonatkozó közösségi rendelkezések hatálya alá (lásd a 196/87. sz. Steymann-ügyben 1988. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1988., 6159. o.] 16. pontját és a C-215/01. sz. Schnitzer-ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14847. o.] 27–29. pontját).

29 E körülmények között az első kérdésre adandó válasz az, hogy az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő személyekre egyrészt nem terjed ki az EK 43. és az EK 49. cikk hatálya, másrészt az ilyen személyek az EK 39. cikk értelmében munkavállalóként kizárólag akkor tarthatnak igényt tartózkodási jogra, ha az általuk végzett munka valós és tényleges jellegű. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie a tények szükséges vizsgálatát annak megállapításához, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben fennáll-e az említett helyzet.

A második kérdésről

30 Második kérdésében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az első kérdésre adott nemleges válasz esetén az alapügy felperesével azonos

helyzetben lévő személyeket pusztán az európai uniós polgárságuk alapján, az EK 18. cikk közvetlen alkalmazása révén megilleti-e a tartózkodási jog a fogadó tagállamban.

31 Emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok területén való tartózkodási jog az EK 18. cikk (1) bekezdése értelmében közvetlenül megillet minden uniós polgárt (lásd a C-413/99. sz., Baumbast és R ügyben 2002. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7091. o.] 84. pontját). M. Trojaninak tehát joga van csupán uniós polgársága alapján a Szerződés ezen rendelkezésére hivatkozni.

32 Ez a jog azonban nem feltétel nélküli. Kizárólag a Szerződésben és a Szerződés végrehajtására hozott rendelkezésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel ismerhető el.

33 A korlátozások és feltételek közé tartozik a 90/364 irányelv 1. cikke is, amelyből az következik, hogy a tagállamok megkövetelhetik a más tagállamok állampolgáraitól, akik a területükön tartózkodási jogban kívánnak részesülni, hogy ők és családtagjaik teljes körű egészségbiztosítással rendelkezzenek a fogadó államban, továbbá elegendő anyagi fedezettel rendelkezzenek ahhoz, hogy elkerüljék, hogy tartózkodási idejük alatt a fogadó tagállam szociális biztonsági rendszerének terhet jelentsenek.

34 Amint azt a Bíróság már korábban kimondta, az említett korlátozásokat és feltételeket a közösségi jog által meghatározott korlátozásokat tiszteletben tartva, valamint e jog általános elveivel, különösen az arányosság elvével összhangban kell alkalmazni (lásd a Baumbast és R ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 91. pontját).

35 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy M. Trojani éppen azért folyamodott a minimexféle ellátásért, mert nem rendelkezett elegendő anyagi fedezettel.

36 E körülmények között az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő uniós polgárokat nem illeti meg az EK 18. cikk alapján a nem állampolgárságuk szerinti tagállamnak a területén történő tartózkodáshoz való jog, hiszen nem rendelkeznek a 90/364 irányelv értelmében vett elegendő anyagi fedezettel. Ellentétben ugyanis a Baumbast és R ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet körülményeivel (92. pont), semmi nem utal arra, hogy az alapüggyel azonos helyzetben e jog elismerésének megtagadása túllép a 90/364 irányelv által kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéken.

37 Azonban meg kell jegyezni, hogy a Bíróság elé terjesztett tények alapján M. Trojani jogszerűen tartózkodik Belgiumban, amit a brüsszeli helyi igazgatási szervek által számára időközben kibocsátott tartózkodási engedély is bizonyít.

38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróság számára biztosítsa a közösségi jog értelmezéshez szükséges összes olyan elemet, amely hasznos lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, függetlenül attól, hogy kérdése megfogalmazásában a nemzeti bíróság hivatkozott-e ezekre, vagy sem (e tekintetben lásd különösen a C-241/89. sz. SARPP-ügyben 1990. december 12-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-4695. o.] 8. pontját; a C-315/92. sz. Verband Sozialer Wettbewerb-ügyben [ún. „Clinique"-ügy] 1994. február 2-án hozott ítélet [EBHT 1994., I-317. o.] 7. pontját és a C-87/97. sz., Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ügyben 1999. március 4-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-1301. o.] 16. pontját).

39 A jelen ügy keretei között különösen azt kell megvizsgálni, hogy — a jelen ítélet 36. pontjában tett megállapítás ellenére — az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő uniós polgár hivatkozhat-e az EK 12. cikkre, amely szerint a Szerződés

alkalmazási körében — és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül — tilos az állampolgárság alapján történő bármiféle megkülönböztetés.

40 Jelen esetben fontos megjegyezni, hogy noha a tagállamok megtehetik, hogy a gazdaságilag inaktív uniós polgárok tartózkodási jogát az elegendő anyagi fedezet meglététől teszik függővé, ebből nem következik, hogy az ilyen személyek a fogadó tagállamban való jogszerű tartózkodásuk során nem részesülhetnek az EK 12. cikkben alapelvként meghatározott egyenlő bánásmódban.

41 Ebben az összefüggésben a következő három megállapítást kell tenni.

42 Először is: amint azt a Bíróság korábban megállapította, a minimexhez hasonló, a szociális biztonsági rendszer által biztosított ellátás a Szerződés hatálya alá tartozik (lásd a C-184/99. sz. Grzelczyk-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-6193. o.] 46. pontját).

43 Másodsorban: ezen ellátások tekintetében a gazdaságilag inaktív uniós polgár hivatkozhat az EK 12. cikkre, ha bizonyos ideje jogszerűen tartózkodik a fogadó tagállamban, vagy rendelkezik tartózkodási engedéllyel.

44 Harmadsorban: az alapügyben szereplő jogszabályhoz hasonló nemzeti jogszabály az EK 12. cikk által tiltott, állampolgárság alapján történő megkülönböztetést valósít meg, amennyiben a szociális biztonsági rendszer által biztosított ellátást nem biztosítja a tagállam területén jogszerűen tartózkodó, nem ottani állampolgársággal

rendelkező uniós polgároknak, még abban az esetben sem, ha azok teljesítik az e tagállam állampolgáraitól megkövetelt feltételeket.

45 Hozzá kell tenni, hogy a fogadó tagállam megállapíthatja, hogy valamely másik tagállam állampolgára, aki a szociális biztonsági rendszer által biztosított ellátásért folyamodott, már nem felel meg a tartózkodási jog megszerzéséhez szükséges feltételeknek. Ebben az esetben a fogadó állam a közösségi jog által felállított korlátozásokat tiszteletben tartva kiutasíthatja. Az uniós polgár szociális biztonsági rendszerhez való folyamodása azonban nem vezethet automatikusan ilyen intézkedéshez (lásd e tekintetben a Grzelczyk-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 42. és 43. pontját).

46 Következésképpen a második kérdésre adandó válasz az, hogy azt az uniós polgárt, akit a fogadó tagállamban az EK 39., EK 43. és az EK 49. cikk alapján nem illet meg tartózkodási jog, az EK 18. cikk (1) bekezdése közvetlen alkalmazásával, pusztán uniós polgársága alapján illeti meg a tartózkodási jog. E jog gyakorlása függ az említett rendelkezés szerinti korlátozásoktól és feltételektől, azonban az illetékes hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az említett korlátozások és feltételek alkalmazása a közösségi jog általános elveinek — különösen az arányosság elvének — tiszteletben tartásával történjék. Ugyanakkor, amennyiben megállapítást nyer, hogy az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő személyek rendelkeznek tartózkodási engedéllyel, ezek a személyek hivatkozhatnak az EK 12. cikkre abból a célból, hogy a minimexhez hasonló, a szociális biztonsági rendszer által biztosított ellátásban részesüljenek.

A költségekről

47 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a

költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján

A BÍRÓSÁG (nagytanács)

a következőképpen határozott:

1) **Az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő személyekre egyrészt nem terjed ki az EK 43. és EK 49. cikk hatálya, másrészt az ilyen személyek az EK 39. cikk értelmében munkavállalóként kizárólag akkor tarthatnak igényt tartózkodási jogra, ha az általuk végzett munka valós és tényleges jellegű. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie a tények szükséges vizsgálatát annak megállapításához, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben fennáll-e az említett helyzet.**

2) **Azt az uniós polgárt, akit a fogadó tagállamban az EK 39., EK 43. és az EK 49. cikk alapján nem illet meg tartózkodási jog, az EK 18. cikk (1) bekezdése közvetlen alkalmazásával, pusztán uniós polgársága alapján illeti meg a tartózkodási jog. E jog gyakorlása függ az említett rendelkezés szerinti korlátozásoktól és feltételektől, azonban az illetékes hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az említett korlátozások és feltételek alkalmazása a közösségi jog általános elveinek — különösen az arányosság elvének — tiszteletben tartásával történjék. Ugyanakkor amennyiben megállapítást nyer, hogy az alapügy felperesével azonos helyzetben lévő személyek rendelkeznek tartózkodási engedéllyel, ezek a személyek hivatkozhatnak az EK 12. cikkre abból a célból, hogy a minimexhez hasonló, a szociális biztonsági rendszer által biztosított ellátásban részesüljenek.**

Aláírások